

Mielőtt számon kérik tőlünk

A megyei tanács vb napirendjén: az iskolai testnevelés és sport

— Jövönkről, felnövekvő ifjúságunk egészségi állapotáról van szó — állapította meg az egyik felszólaló. Ez a felelősségérzet jellemezte valamennyi bizottsági tag véleménynyilvánítását a megyei tanács végrehajtó bizottságának legutóbbi ülésén, amikor az iskolai testnevelés és sport fejlesztésének megyei feladatairól szóló jelentés vitájára került sor.

Nem kis felelősség terheli mindazokat, akik ezen a területen bármint is tehetnek. A vb egyik tagja hivatkozott egy felmérésre, amely szerint fiataljaink csaknem húsz százaléka fizikailag fejletlen, nem kellően edzett, testi adottságai gyengék. Pár esztendőre hallottam egy testnevelő tanártól, hogy évekre, talán évtizedekre van szükség, mire ráeszmélünk, milyen mulasztásokat követünk el, mennyire nem készítjük fel az új generációkat a megváltozott élethez való alkalmazkodásra.

Nem lett igazza. Párt- és kormányhatározatok utasítják a sürgős tennivalók elvégzésére az illetékes szervezetek. Egyre több olyan konkrét intézkedésről hallhatunk, melyekkel a hiányosságokat csökkentjük. A tények komolyítására nincs okunk. Jöcskán van tennivalóknak megvárni és ezeket alaposan taglálni a vb elé terjesztett jelentés.

Skatanár, terem, tanszer együtt

A nevelőmunkának alapfeltételei vannak. Személyi feltétele a szakképzett tanár, de mint azt a statisztika adatai mutatják, meggyűnkben testnevelők közül nincs elég. A 170 általános és középiskolai iskolában csaknem 46 ezer fiatallal mindössze 106 testnevelő foglalkozik. Tülsúlyosukat a harmadik testnevelési óra bevezetése tovább fokozta. Az általános iskolák ellátottsága rosszabb: 1970-ben harminc százalékot volt, jelenleg 45,7 százalék. A hiánnyal egyáltalán nincs arányban a megyében meghirdetett pályázatok száma. Ennek egyik oka a művelődésügyi osztály vezetője szerint az, hogy a kis iskolákban nem tudják fogadni a szaktárgyat parócskás tanárak helyettesítésével, a testnevelőket, nem lenne ki kötelező óra-számuk. Természetesen ezeket az iskolákat is arra kell kényszeríteni, hogy alkalmazzanak testnevelőket, s emellett ösztönző díjakkal köthet szerződésekkel ígérkeznek a helyzeten javítani.

Ha az iskolában szakember oktatja a testnevelést, akkor sem mondhatjuk meg, hogy ezzel megoldódott az egészségese életmódra nevelés. Egyedül, elszigetelten még egy szakember is képtelen elvégezni a mozgásgigényre nevelés sokrétű feladatát. Különösen akkor, ha a tanterület tagjai lelkcsinylően vélekednek róla, ha közömbösen munkájára iránt, ha az igazgató — akinek munkaköri kötelessége is ennek a tevékenységnek az ellenőrzése, támogatása — nem áll segítőkészen a testnevelő mellett. Amikor a helyes szemléletmód kialakul,

tását, a tennivalók pontosítását, kidolgozását sürgeti a vb határozata, éppen a kollektív nevelői tevékenységet hangsúlyozza.

Övjük a meglevőket

Közismert, hogy a testnevelés, a sport tárgyi feltételei mennyire hiányosak megyénk oktatási intézményeinél. A 173 iskola csak 74 tornateremmel, illetve szűkegtornateremmel rendelkezik, ezek közül hat a negyedik öt éves tervben készült el. Jelenleg négy tornaterem és egy edzőterem építésre fojlik. Kevés a szabadterei létesítmény is, bár a sportudvarok, bitumenes kispályák készítése — éppen hiánypótló szándékkal — az utóbbi időszakban meggyorsult. A megyei tanács támogatásával eddig 17 ilyen pályát építettek, ezek száma még ebben az évben húszra, a következő öt évben pedig a tervek szerint ötvenre növekszik.

A sporteszközök, felszerelések tervszerű beszerzése az idén kezdődött el, az osztott iskolákat már megfelelően ellátták, a többi iskola hiányait pedig a következő két esztendőben pótolják. Elhangzott az ülésen az észszerű takarékoságra figyelmeztető vélemény is, hogy nemcsak a létesítményeket és felszereléseket kell állandóan gyarapítani, hanem arról is kell gondoskodni, hogy ezeket karbantartsák.

Minőség és tömegesség

Az iskolai sport csak a közeiművelés keretében a művelődésügyi szaktanársági szervezet hatáskörébe. Az átszervezés meggyűnkben még most sem fejeződött be. Az országos tapasztalatokhoz viszonyítva késve töltötték be a művelődésügyi osztályon létrehozott testnevelési és sportfőosztály állását, a diákisporttanács pedig még most sem alakult meg. A középiskolai iskolákban a tanár kívüli sporttevékenység szervezeti kerete a diákisportkör. A DSK-k már megalkultak, a jelentés foglalkozik is velük, de kérdéses, hogy a rendelkezése betartásával működnek-e? A tervek szerint október elején megalakuló diákisporttanácsnak ezt el kellene legelőször ellenőriznie és a sportkörököt az előtr, legalább három szakosztály működtetésére kötelezni. Az összes tanuló létszámot figyelembe véve ugyanis kevés a

DSK-kban tevékenykedők száma, előfordul, hogy kevesebb a szakosztály és megérik az is, hogy csak formálisan működik a sportkör. A diákisporttanács megalkulása, az iskolák felelős vezetői lehetnek ezeknek a jelenségeknek a felszámolásáról. Míg a középiskolákban a jelenlegi versenyszerű alapfokon biztosítja a tanulók egész éves rendszeres foglalkoztatását, ugyanez nem mondható el az általános iskolák versenyzetési formájáról. Az úttörő olimpia segíti ugyan a sporttevékenység fejlesztését, a tehetségek kiválasztását, azonban alacsony szinten nem teremt meg a rendszeres sportolás lehetőségét. Olyan új formát, esetleg ösztönzőszi módot kell találni, amely egész évben rendszeresen a legifjabb iskolások tömegét mozgatja meg.

Nincs varázsszer

A mozgásgigényre nevelés fontosságát többen is említették a végrehajtó bizottság ülésén. A jelenlegi helyzet megítélése, az okok, a járható út megjelölése közben megfogalmazódott, hogy túlszót általánosítás az, miszerint fiataljaink többsége nem kedveli a testnevelés tantárgyat, sőt kifejezetten idegenkedik tőle. Találkozhatunk ezzel a jelenséggel, de korántsem olyan mértékben, mint amilyen súlyly hivatkoztak rá. A testmozgás igényének léte, vagy nem léte függ az iskolában uralgó szemlélettől, az egész tantestület magatartásától, és természetesen a skatanár személyiségtől. Eppen ezért nem helyes az sem, hogy a tantárgy osztályozásának megszűntetése egy csapásra átfőrmálja a testnevelést idegenkedő gyermekek véleményét. Ez a módszer nem varázsszer, legfeljebb egy lehetőség a sok közül, de semmiképpen nem az egyetlen lehetőség.

Nem várhatunk tőle egyértelmű megoldást, mert például a tanórán kívüli tevékenységet eddig sem értékelték érdemjegyekkel, s ki állítaná, hogy annyian vettek részt ezeken, ahány fiatalnak szüksége lenne rá. Eredményt csak a sokoldalú, következetes nevelőmunka hozhat, a tantestületen belüli összhang, együttműködés, mint ahogyan a feltételek megteremtéséhez is a széles körű társadalmi összefogás vezethet el.

Virágh Tibor

32 milliárdos érték védelmére

Korszerű szabályozó rendszer a Zagyva-Tarna vízgyűjtőjén

Mint az élet megannyi területén, úgy például a vízügyi ágazatban is jelentősen fokozódott az információigény az utóbbi évtizedben. Tekintve, hogy a szükséges adatokat már mind kevésbé tudja szolgáltatni a jelenlegi észlelési hálózat, feltétlenül tökéletesíteni, korszerűsíteni kell a rendszert.

A felismerés nyomán született az elképzelés, miszerint — a majdani megvalósítandó országos program első ütemeként — a Zagyva és Tarna vízgyűjtőjén hozzáfognak a mostaninál megfelelőbb szakmai tájékoztatás feltételeinek biztosításához.

S a választás korántsem véletlenül esett erre a vidékre: a vízgyűjtő ugyanis ama kevesek egyike, amelyek az országhatáron belül vannak, emellett pedig teljesen szabad, zavartalan utat engednek az elvégzendő feladatoknak.

A munkák — ahogyan a 46,5 millió forintos beruházással megbízott, illetve a későbbi „üzemvitelre” is hivatott Közép-Duna völgyi Vízügyi Igazgatóságnál Radványi Rudolf főosztályvezetőtől és Karolyi Attila mérnöktől megtudtuk — a két folyó körzetében létesülő távmérő rendszer kiépítésével kezdődtek, még 1973-ban. Ennek során Pest, Nógrád, Heves és Szolnok megyékben összesen 18 állomás születik — „szűkebb hazánkban” — Gyöngyösön, Hatvanban, Markazon, Mátészajkán, Mátészalkán, Mátészalkán, Mátészalkán, Mátészalkán. Strokban, Verpeléten és Viszken. Céjlik mindenképp az árvi előjelezés, a megelőzéshez szükséges időelőny növelése — amelyet különös módon indokol a veszélyzetet 47 ezer hektáros terület 32 milliárd forintos gazdasági értéke.

— Aligha kell hangsúlyozni, hogy mennyire fontos a védekezés — hallottuk a budapesti igazgatóságon — amikor egy-egy állomásról 5-6 milliárdnyi kár származhat. A már említett, s a kiépítésének befejezéséhez közeledő hálózat, a tervek szerint képes lesz a veszély gyorsabb előrejelzésére. Az állomások mindegyike nagy pontosságú mérésekre alkalmas — feladataiknak megfelelően megállapíthatják a hulló csapadék mennyiségét, a hó víztartalmát, a talaj nedvességét, hőmérsékletét, a fagyott talairéteg vastagságát, a levegő hőmérsékletét, a folyó vízfázisát: mindazt, amiből

következtetni lehet az áradás idejére, mértékére — s ezeket a budapesti Duna-szakaszán levő gyűjtő, illetve felolgozó központba képes továbbítani. A Zagyván például a hatvani állomás az egyik legfontosabb előrejelző, a Tarnán, a pétervásári állomás a folyó felső, gyors lefolyású területének viszonyairól küld jelentést. A Gyöngyös-patakon a viszneki állomás a meteorológiai adatok kiegészítő vízhozam-információját adja, míg másutt a parádafűrdői a Mátra keleti oldalának, a mátrászentimrei pedig a hegység magasán fekvő, hóban gazdag területeinek az adatait szolgáltatja, hogy csak néhányat említsünk. Az automatikus rendszerben, a számítógépes központ menetrendjén, óránként — vagy a veszélyhelyzettől függően sűrűbben — vezérli a mérési adatok gyűjtését, értékeli a telexen érkező tájékoztatásokat. S ha kell: mindjárt utasításokat is ad a felkészüléshez, a védekezéshez. A központi gép öt napon keresztül tárolja az értesüléseit, majd az adatokat — rendszerezve — lyukszalagon „archivumba” továbbítja esetleges későbbi felhasználásra, elemzésre. S ha nem is ilyen hosszú ideig, mindenestre 8—10 óráig megőrzik információikat az egyes állomások is. Így, ha egy-egy helyi energiakiadás miatt olykor nem is jelentkeznek friss „hírrel”, utóbb, az összeköttetés megteremtésekor visszakereshető... A program kidolgozásában, megvalósításában fontos szerepe van a Budapesti Műszaki Egyetem — dr. Schnell László professzor irányítása alatt álló — műszer- és mérés-technikai tanácskének, ezen belül pedig Selenyi Endre adjunktusnak, akikkel évek óta együttműködünk.

A hálózat kiépítésével, az érzékeny műszerekkel felszerelt állomásokkal, illetve a pesti központtal sikerül alapvetően teremteti egy komplex vizsgáldokozási szabályozó rendszer megteremtéséhez is. Ez utóbbival már nemcsak egyszerűen az árvi előrejelzésre, a felkészülés tökéletesebb előkészítésére, a védekezés jobb megszervezésére

nyílik mód, hanem megfelelően befolyásolhatják, irányíthatják — „kormányozhatják” — a vízfolyást a csapadékszegényebb időszakban, vagy akár a vízminőséget is változtatják, javítják.

Így, távlatban szó van tározók — részben árvízvédecsökkentő, másrészt komplex hasznosító gyűjtőmedencék — vezérléséről is. S a Zagyva felső szakaszán létesülő öt tó mellett — a hatékony fogakozására — a Tarna völgyében, illetve a Mátrában épülő tározókat is a rendszerbe kapcsolják.

A tavak befogadóképessége általában egy-hárommillió köbméter, egyik-másik esetben azonban elérheti a 10 milliót is. Az egyre növekvő ivóvíz-, az ipari és mezőgazdasági vízigények mind jobb kielégítésére hivatottak — tekintve, hogy a (Budapest nélküli) országos állagnagyobb népsűrűségű területen a természetes felszíni vízkészletek szinte teljesen kimerültek, a felszín alatti pedig közmiserten igen korlátozottak.

Az elképzelt feladatok végzésére egyébként jellemző, hogy a komplex program megvalósításával — a távjelző rendszer végős kiépítésével — csapadékos időszakban például napi hat-nyolcezer adatot továbbítanak majd az állomások a központba, árvízkor pedig az információk száma elérheti a 100 ezret is!

Komoly és felelőségteljes vállalkozásnak lehetünk tehát szemtanúi ezekben a hónapokban — s élvezői a jövőben. A tekintélyes beruházás, illetve a továbbiakban még jelentősebb összeggel folyósítandó munkák valamennyiükért vannak, akik itt élnek ezen a vidéken. Ezért az öröm mellett, egyszerűs mind érezzük kötelességünket is a nem egy esetben lakóhelyektől távol — erdőn, mezőn — elhelyezett értékes berendezések védelméért. Amire emlékeztetni, figyelmeztetni annál is inkább szükséges, mivel egyes, magukról megfeledkezett emberek máris szabad prédának próbálták tekinteni némelyik állomást. S az ilyenféle romlásnak nem szabad megismétlődnie!

Gyóni Gyula

22 000 új otthon

Gyorsjelentés az építőipar munkájáról

Az Építésügyi- és Városfejlesztési Minisztériumban elkészült az építésügyi ágazat állami vállalatainak, építőipari szövetkezeteinek, termelőszövetkezetek közös vállalkozásainak — a szocialista építőiparnak — az év első nyolc hónapjában végzett munkáját értékelő gyorsjelentés, amelyből kitűnik, hogy múlt év azonos időszakához viszonyítva 6,3 százalékkal bővítették termelésüket, s növekedést csaknem teljesen a munka hatékonyságának javításával, a termelékenység emelésével érték el.

Az év első 8 hónapjában csaknem 22 000 új otthon adtak át a kivitelező szervezetek, majdnem 400-zal többet, mint múlt év azonos időszakában. Ezzel az idei átadási előirányzat 42,2 százalékát teljesítették, tehát az 1975. évi tervekben előirányzott lakások túlnyomó részét még az év utolsó négy hónapjában kell befejezni és átadni. Az átlagosan nagyobb arányban teljesítették lakásépítési feladataikat az EVM és a tanácsi vállalatok. Az év hátralévő részében elsősorban az építőipari szövetkezeteknek kell nagy erőfeszítéseket tenniük, hogy négy hónap alatt befejezzék a munkálatokat az 1975-ben átadásra előirány-

zott lakásoknak még hátra maradt több mint 70 százaléka.

Az építőanyag-ipar — a szövetkezetek nélkül — 6,5 százalékkal, tehát valamelyest nagyobb ütemben bővítette termelését, mint az építőipar, hogy gondoskodják az építkezések folyamatos anyagellátásáról. A falazóanyagok közül elsősorban a vasbeton falpanel termelését növelték, mégpedig több mint 24 százalékkal. Egetett cserépből 117 millió darabot, az egy évvel ezelőtől 12 százalékkal többet szállítottak a megrendelőknek. Jelentősen éreztek hatását a termelés bővítésében az építőanyagipar új és korszerűsített régi üzemei. A korszerűsítések alapján az újszerű 16 százalékkal több hűtőt és hengerelt síkveget gyártott. Padlóburkoló lapból 60 százalékkal bővült az építőellátás. Az előre gyártott vasbeton elemek közül 30 százalékkal növelték a vázszerkezetek gyártását és 16 százalékkal a betonlefolyócső és kútgyűrű termelését.

Női-ság 3

1975. szeptember 20., szombat

Gyárak falun

Röviden megfogalmazva, sokkal többől van szó a vidéki iparfejlesztésnél, mint-hogy azt csupán gazdasági mutatókkal mérhetjük. Emberek tíz- és százai váltak ipari munkássá, s egyéni életük is ezzel párhuzamosan változik. Nem lehet közömbös egyetlen család számára sem, hogy a helyi ipar létrejötte után megszűnik a fizikailag, idegileg fárasztó napi-heti ingázás, megszilárdul a családi élet, az eddig utazásra fordított idő szabadabb lesz, művelődésre, szórakozásra is jut idő.

A családok életének változása egyre inkább kibat a társadalomra. És erről a tényről sem a helyi vezetőknek, sem az iparfejlesztőknek nem szabad megfeledkezniük. Az üzemi élet minden napjai szervezett közlekedést kívánnak. Nem lenne sokáig megoldatlan az üzemi étkeztetés, s nem lehet úgy ipartelepíteni vidékre, hogy ne teremtenék meg az illetékesek a megfelelő szociális körülményeket.

Mind ezek azonban azt bizonyítják, hogy az ipar megtelepülése a falvakban nem csupán egyszerűen, forintban mérhető tennivalókat sürget. Tapasztalat például, hogy az iparfejlesztés első éve

után érzékelhetően megváltozik a település közösségi arca. Egyetlen külső jel: néhány év alatt az emberek öltözködése városiasra változik. És nyilvánvaló, hogy nem csupán a külső jelek változnak, hanem az emberek belülről is formálódnak, igényeik is változnak, növekednek.

Felgyorsul a községben a társadalompolitikai, kulturális fejlődés, a fiatal pályakezdők közül egyre többen válhatnak szakmunkássá, elindulhatnak a társadalmi, közéleti ranglétrán. Az az igazság, hogy nincs falusi család, amely az ipar megtelepedésének anyagi hasznára, mellé, ne tudna felszarakoztatni forinttal nem mért, de az életüket szebbé, jobbá formáló tényeket.

Az MSZMP XI. kongresszusán az iparfejlesztésnek az a forintokkal nem mérhető haszna így fogalmazódik meg: „Azon munkálkodunk, hogy tovább csökkenjenek a különbségek az azonos jellegű települések, valamint a város és a falu kommunális, kulturális, egészségügyi ellátásában. Településeink nyújtásának a szocializmust építő embernek mind kedvezőbb feltételeket.” Ime, az iparfejlesztés így éri el igazi célját.
(L. Gy.)